

Tilburg, 30 augustus 2020

Geachte lezer,

Als inwoner van Nederland wil ik graag gebruik maken van de gelegenheid om op het concept van het Nationaal Milieubeleidskader te reageren. Ik zal dat doen aan de hand van de door u gestelde vragen.

Vraag 1: Herkent u de bouwstenen uit de notitie of stelt u nog aanvullingen of wijzigingen voor?

Bouwstenen voegen weinig nieuws toe en helpen niet bij afweging tussen economie en ecologie

De bouwstenen die u in uw nota noemt zijn herkenbaar, maar voegen naar mijn mening weinig nieuws toe aan het milieubeleid zoals dat al wettelijk is vastgelegd. Sterker nog, een deel van de bouwstenen is bij mijn weten al sinds jaar en dag onderdeel van de Europese milieuwetgeving. Die Europese milieuwetgeving is op haar beurt weer de basis voor onze nationale milieuwetgeving. Bij bouwsteen één geeft u dat ook toe, door aan te geven dat de Wet Milieubeheer regelt dat men voldoende zorg in acht moet nemen voor het milieu. Tegelijkertijd stelt u dat het juist de voortdurende spanning tussen economische groei op de korte termijn en milieubelang op de lange termijn is, die het lastig maakt dit principe in de praktijk toe te passen.

Ik denk dat u met dat laatste de spijker op z'n kop slaat. Alleen: de door u geïntroduceerde bouwstenen helpen echt niet bij het maken van die afweging. En dat is nu precies wat ik als inwoner van Nederland van een 'nationaal milieubeleidskader' wel verwacht. **Ik verwacht een kader dat aangeeft hoe het Rijk de afweging tussen korte termijn economische groei en lange termijn milieubelang wil maken.** Ik zie de laatste jaren een overheid die in haar communicatie over dit onderwerp telkens probeert 'kool en geit te sparen', terwijl de zaken rond stikstof en Urgenda hebben laten zien dat dat niet altijd mogelijk is.

Wees duidelijk over uw bevoegdheden en maak keuzes

Als inwoner van Nederland wil ik een overheid die heldere keuzes maakt. Liever een duidelijk standpunt waar ik het *niet* mee eens ben, dan een onduidelijk en complex verhaal waarbij ik niet weet waar ik aan toe ben. Ik denk dat ik daarin lang niet de enige ben. De nu voorliggende nota is wat mij betreft zo'n onduidelijk verhaal: ik kan er niet tegen zijn, maar ook niet voor. Aan het einde van het stuk weet ik weinig meer dan aan het begin.

Het zou mij helpen als u duidelijkheid geeft over de verantwoordelijkheid en de rol die de Rijksoverheid op het milieudossier neemt. Wat mij betreft hoort daarbij dat u schetst binnen welk Europees en nationaal wettelijk kader u opereert, welke beleidsruimte dat kader nog geeft aan de diverse overheidslagen en welke beleidsruimte u specifiek als Rijk dan nog over heeft. Immers, op het moment dat u als Rijk uitspraken gaat doen over bevoegdheden die wettelijk gezien bij andere

overheidslagen liggen, werkt dat voor mij als inwoner alleen maar verwarrend. Volgens mij heeft u met de integratie van een groot deel van de milieuwetgeving in de nieuwe Omgevingswet bewust de keuze gemaakt om *heel veel bevoegdheden op het vlak van milieu* en de inrichting van de fysieke ruimte bij gemeenten en waterschappen te leggen. Waar kom ik als burger het Rijk dan nog tegen als het gaat over milieubeleid? Als u *dat* helder in het Nationaal Milieubeleidskader kunt aangeven, weet ik in ieder geval binnen welke context ik uw uitspraken moet plaatsen. Als u daarnaast kunt aangeven hoe u binnen uw eigen beleidsruimte de afweging wilt gaan maken tussen korte termijn economische groei en lange termijn milieubelang *en* wat u daarin verwacht van de 'lagere overheden', dan ligt er een kader dat mij als inwoner van Nederland duidelijkheid geeft.

Waarom zou ik eigenlijk deze reactie indienen?

Ik steek behoorlijk wat tijd in het formuleren van een reactie, maar tegelijkertijd vraag ik me af waarom ik dat eigenlijk doe. U hoeft immers niets te doen met mijn vragen en opmerkingen. En stel dat u er daadwerkelijk niets mee doet, dan sta ik met lege handen. Tegen beleid kan ik immers geen bezwaar en beroep aantekenen. Dat kan ik pas op het moment dat dat beleid vorm krijgt in een 'verbindend voorschrift'. Ik moet dan ook nog kunnen aantonen dat ik belang heb bij het al dan niet vaststellen van dat voorschrift. Dat is meestal alleen het geval als dat voorschrift rechtstreeks betrekking heeft op mij of mijn directe woonomgeving.

Door uw beleid abstract en weinig kader stellend te maken, verschaft u uzelf maximale ruimte om de afweging tussen 'economie en ecologie' pas in een zo laat mogelijk stadium te maken. In praktijk betekent dit dat die afweging vaak pas wordt gemaakt op het moment van de concrete vergunningverlening. Dan ben ik als inwoner in de over het algemeen al lang de draad kwijt. En stel dat ik u nog wel in het vizier heb, dan zal ik in de meeste gevallen 'niet belanghebbend' zijn en kan ik ook geen beroep en bezwaar aantekenen.

Tot slot: Een aantal zeer grote bedrijven uitgezonderd, is het Rijk in de meeste gevallen niet eens het 'bevoegd gezag' tot wie ik me kan wenden als ik het niet eens zou zijn met een vergunning. De betreffende overheid die op dat moment wel bevoegd gezag is, zal bovendien weer haar eigen set van beleid en regels hebben. Kortom: Wat kan ik eigenlijk als inwoner *concreet* met dit Nationaal Milieubeleidskader?

Vraag 2: Welke punten zou u willen meegeven voor de uitwerkingen van het beleidskader naar een uitvoeringsprogramma?

Maak duidelijk wat u van mij als inwoner verwacht en welke invloed ik concreet heb

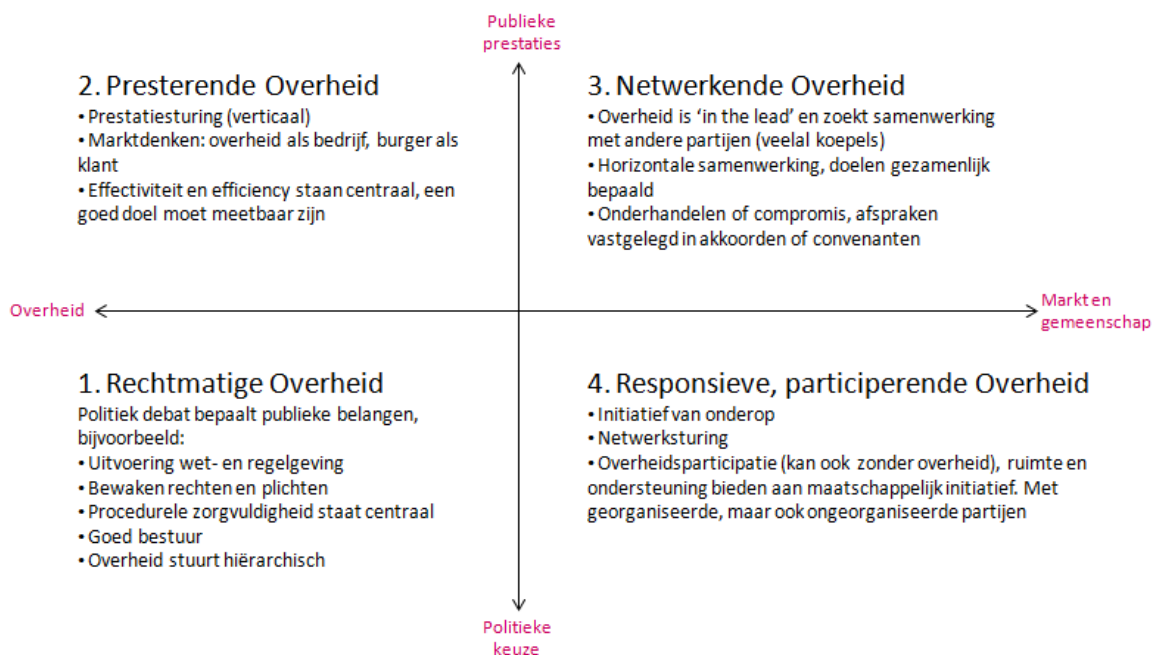
In aanvulling op het voorafgaande, zou ik u willen meegeven dat u bij de uitwerking van het beleidskader naar een uitvoeringsprogramma ook heel duidelijk maakt wat ik als inwoner met dit beleidskader kan als het om *uitvoering* gaat. Ik vermoed namelijk dat dat maar héél beperkt is. Mogelijk richt u zich in deze nota vooral tot uw mede-overheden en/of tot het bedrijfsleven en NGO's. Wilt u daarin dan duidelijk zijn: wat is **status** en **doel** van deze nota, wat is de **reikwijdte** van het stuk en **vanuit welke rol** richt het Rijk zich **tot wie?** Zeker als het gaat om uitvoering, is dat laatste heel belangrijk. Ik zie nu nog té vaak overheden die verantwoordelijkheden over en weer naar elkaar toeschuiven. Dat is niet alleen onduidelijk naar burgers en ondernemers, maar het leidt ook tot de 'afwenteling' waarover u het in uw nota heeft.

Maak duidelijk welke rol u zichzelf als rijksoverheid toedicht, zowel op het vlak van beleid als van uitvoering.

Welke rol wil het Rijk spelen ten opzichte van mij als inwoner als het gaat om het milieubeleid? De toon van het stuk (mede door veelvuldig gebruik van het woord 'we') suggereert dat de overheid zich als gelijkwaardige samenwerkingspartner wil opstellen, maar dat lijkt me in de meeste gevallen niet reëel. Tot wie moet ik mij bijvoorbeeld wenden als ik eens uitgebreid wil praten over dit stuk?

Ik *wil* als inwoner ook niet samenwerken met het Rijk aan milieubeleid. Ik verwacht op het gebied van milieubeleid dat het Rijk zich opstelt als 'rechtmatige overheid'. Ik verwacht van het Rijk dat zij waakt over de milieukwaliteit van mijn leefomgeving en dat zij daarin het publieke belang en het lange termijnperspectief leidend laat zijn. Dat zij normen stelt en die handhaaft. Dat zij zorgt dat bevoegdheden en verantwoordelijkheden op dat vlak op een efficiënte en effectieve manier verdeeld zijn. Uit uw nota komt echter veel meer het beeld van een 'netwerkende overheid' naar voren. Dat wekt bij mij niet echt vertrouwen. Ik heb als burger geen zicht op alle onderhandelingen die de overheid met stakeholders voert, laat staan dat ik het gevoel heb dat ik daar zelf nog enige invloed op kan uitoefenen. Kortom, ook hier vraag ik u: wees duidelijk, dan weet ik waar ik aan toe ben, *ook* als ik het niet eens ben met de rol die u zichzelf zou toedichten.

Rollen van de overheid in de samenwerking met de energieke samenleving:

Vraag 3: Hoe kunnen we u zo effectief mogelijk betrekken in het vervolgtraject waarbij de bouwstenen worden uitgewerkt in het Nationaal Milieuprogramma?

Betrek mij als inwoner alleen als dat werkelijk nodig is

Ik denk dat ik geen uitzondering ben als ik zeg dat ik liever geen tijd steek in zaken die weinig tot geen nut hebben. Ik wil u dan ook vragen om selectief te zijn in het betrekken van mensen en doelgroepen bij de uitwerking van deze nota. Het is goed dat de overheid haar burgers en ondernemers vraagt om te participeren, maar ga wel integer om met de tijd van die participanten. U wilt niet weten met hoeveel inspraak-, participatie- en co creatiebijeenkomsten ik mijn agenda zou kunnen vullen. Betrek mensen niet alleen omwille van het betrekken zelf, maar doe dat alleen als hun betrokkenheid daadwerkelijk zinvol is en verschil kan maken. En *als* u inwoners betreft, stel ze

dan in staat om volwaardig mee te doen en te denken. Soms kan een beperkte vergoeding daarbij helpen als compensatie voor de geïnvesteerde tijd of een budget dat inwoners zelf kunnen investeren in bijvoorbeeld opleiding of organisatorische ondersteuning.

Voeg aan deze notitie een overzicht toe van de wettelijke kaders die er al zijn en breng de bevoegdheden in beeld.

Daarmee doel ik op een concreet en duidelijk overzicht van het Europees wettelijk kader (dat zéér bepalend is voor de Nederlandse milieuwetgeving), het nationaal wettelijk kader en tot slot de zaken die op niveau van provincie, gemeenten en waterschappen geregeld worden. Geef daarbij ook aan wie waarvoor 'bevoegd gezag is. En ja, ik weet dat dit alles behalve een makkelijke vraag is. Maar als u als Rijk dit overzicht al niet kunt leveren, hoe kunt u dan van mij als inwoner nog verwachten dat ik snap waarover dit Nationale Milieubeleidskader precies gaat?

Ik wens u veel succes en wijsheid met het verwerken van alle reacties die u op deze internetconsultatie ontvangen heeft. Uiteraard ben ik bereid eventuele onduidelijkheden in mijn brief toe te lichten. Ik ben zeer benieuwd naar het vervolgtraject.

Met vriendelijke groet,

Vanessa Mommers